

विद्यालयस्य नाम - विष्णुपुर हाई स्कूल
 श्रेणि - प्रथमी
 विभाग - 'क'
 शिक्षार्थिनां संख्या - ४० जना
 गठन वयस - १३
 समय - ४० मिनट
 शिक्षिकाया नाम - पौलमी तूत,
 दिनांक - १३.०२.२०२०

विषय - संस्कृतम्,
 साधारण विषय - व्याकरणम्,
 एककम् - सन्धि
 उपएककम् - सन्धि
 अध्यकार पाठ - सन्धिपट्टस्य
 प्रयोग, सन्धिविच्छेद.

साधारणीकृत्यम्: शिक्षार्थिनां संस्कृत व्याकरणपाठं प्रति मननीयेन वृद्धिं करिष्यन्ति।

उ विशेषीकृत्यम्:

ज्ञानमूलकम् - क) संस्कृत व्याकरणपाठस्य प्रति शिक्षार्थिनां अग्रहं उत्पादयिष्यन्ति।

ख) छात्रानां सन्धिपट्टस्य अर्थम् ज्ञास्यन्ते।

वैधमूलकम् - क) संस्कृतव्याकरणस्य 'सन्धि' इति विषयस्य प्रति वैधलाभं करिष्यन्ति।

ख) छात्रानां सन्धिपट्टस्य परिभाषा ज्ञास्यन्ते।

प्रयोगमूलकम् - क) छात्रानां सन्धिपट्टस्य प्रयोगं करिष्यन्ति।

ख) छात्रानां सन्धिवट्टपट्टस्य विच्छेदं करिष्यन्ति।

दृष्टतामूलकम् - क) शिक्षार्थिनां चिन्ताशक्तिः विश्लेषणशक्तिश्च विकाशसाधनाय संस्कृतव्याकरणपाठस्य प्रति दृष्टतानयनम्।

उ प क र ण म् साधारणीकरणम्: पाठ्यपुस्तक, कृष्णफलकम्, कठिनीलिखनी, माजनी, निदेशकट्टपुः।

विशेषीकरणम्: विषयसंक्षिप्तं अनुकृति, चार्ट इत्यादि।

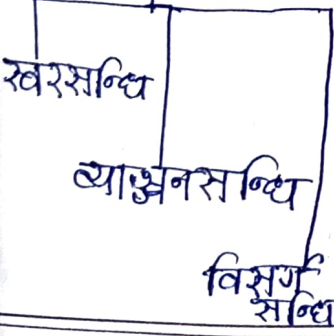
आ
शै
ज
न
स
र
म्

शिक्षार्थिनां पूर्वाजित ज्ञानस्य ज्ञानदानं कृत्वा चञ्चलमनसि पाठाभिमुखी
करणाय तेषां पूर्वभिज्ञाना भित्तिनां कतिपयानि प्रश्नानि क्रियन्ते,
क) वर्ण किम्? संस्कृतभाषायं कति वर्ण आसीत्?
ख) 'अच्' किम्? 'हल्' किम्?

पा
ठ
घो
ष
णा

प्रथमं सन्धिविच्छेदं सम्पर्के आलोचनां करिष्यामि ,

	विषयवस्तुः	शिक्षिकाया भूमिका	शिक्षार्थिनां भूमिका
उ	<p>'सन्धि'</p> <p>सम् + धा + कि</p> <p>उपसर्ग धातु प्रत्यय</p> <p>सम् + ध् + इ</p> <p>सन्धि</p> <p>अर्थः - वर्णानां मिलने सन्धि.</p>	<p>अस्मिन् समये शिक्षिका प्रथमेव 'सन्धि' इति पदस्य व्युत्पत्तिं विसृष्टं करिष्यति,</p> <p>अथः शिक्षिका सन्धि पदस्य अर्थः आलोचयिष्यति, अनन्तरं शिक्षिका सन्धि शब्दस्य परिभाषा कृष्णफलके लेखिष्यति, शिक्षिका सन्धि शब्दस्य परिभाषा छात्रानां व्याख्यायते, अथः शिक्षिका उदाहरणम् यच्छति, विद्या + आलयः - विद्यालयः अथः कृष्णफलके सन्धिपदस्य श्रेष्ठं उपस्थापयति, अथः शिक्षिका कतिपयानि प्रश्नानि क्रियन्ते -</p> <p>१. सन्धिपदस्य परिभाषा किम्? २. सन्धिविच्छेदं कुरु - हिमालयः, गिरिनद्रः</p>	<p>शिक्षिकाया शिक्षार्थिनां पाठं मनोयोगेन अधीयते,</p> <p>शिक्षार्थिनां सन्धिपदस्य अर्थम् अधीयते, शिक्षार्थिनिः सन्धिपदस्य अर्थः अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति</p> <p>अथः शिक्षार्थिनिः शिक्षिकाया प्रदत्त उदाहरणम् अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति, शिक्षिकायाः आलोचना मनोयोगेन अधीयते सन्धिप्रकारश्रेष्ठं अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति,</p> <p>१. परः सन्निकर्ष संहिता २. हिम् + आलयः गिरि + इन्द्रः</p>
प			
प	<p>उदाहरणम् - विद्या + आलयः = विद्यालयः प्रकारश्रेष्ठ - सन्धि</p>	<p>अथः कृष्णफलके सन्धिपदस्य श्रेष्ठं उपस्थापयति, अथः शिक्षिका कतिपयानि प्रश्नानि क्रियन्ते -</p>	<p>शिक्षार्थिनिः शिक्षिकाया प्रदत्त उदाहरणम् अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति, शिक्षिकायाः आलोचना मनोयोगेन अधीयते सन्धिप्रकारश्रेष्ठं अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति,</p>
न	<p>उदाहरणम् - विद्या + आलयः = विद्यालयः प्रकारश्रेष्ठ - सन्धि</p>	<p>अथः कृष्णफलके सन्धिपदस्य श्रेष्ठं उपस्थापयति, अथः शिक्षिका कतिपयानि प्रश्नानि क्रियन्ते -</p>	<p>शिक्षार्थिनिः शिक्षिकाया प्रदत्त उदाहरणम् अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति, शिक्षिकायाः आलोचना मनोयोगेन अधीयते सन्धिप्रकारश्रेष्ठं अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति,</p>
म	<p>विद्या + आलयः = विद्यालयः प्रकारश्रेष्ठ - सन्धि</p>	<p>अथः कृष्णफलके सन्धिपदस्य श्रेष्ठं उपस्थापयति, अथः शिक्षिका कतिपयानि प्रश्नानि क्रियन्ते -</p>	<p>शिक्षार्थिनिः शिक्षिकाया प्रदत्त उदाहरणम् अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति, शिक्षिकायाः आलोचना मनोयोगेन अधीयते सन्धिप्रकारश्रेष्ठं अनुशीलनीयाम् लेखिष्यन्ति,</p>

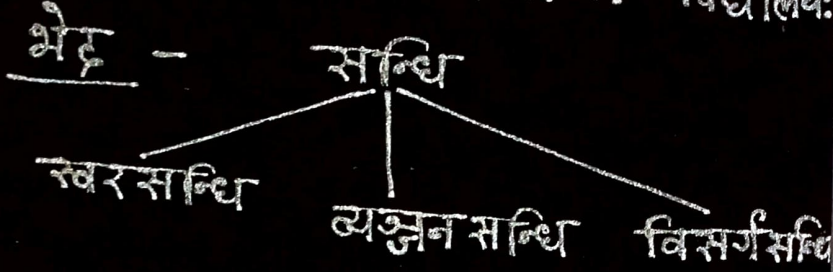
कृष्णाफलकस्य व्यवहारम्

अष्टमी

सन्धि

व्युत्पत्ति - सम् + धा + कि
उपसर्ग + धातु + प्रत्यय

परिभाषा - परः सन्निकर्षं संहिता
उदाहरणम् - विद्या + आलयः = विद्यालयः

शिक्षार्थिनः अद्यकारस्य पाठस्य सम्यग उपलब्धिं न वा इति ज्ञानार्थं
निकल्लिखितानि प्रश्नानि पृष्ट्वाः

- क) सन्धि पदस्य अर्थः किम् ?
- ख) सन्धिभेदं कति ?
- ग) स्वर / अन्य किम् ?
- घ) हल / व्यञ्जनम् किम् ?

आलोच्य पाठ्यविषयवस्तु शिक्षार्थिनः सम्यग रूपेण अवगम्य शिक्षिका
प्रदत्त प्रश्नान् गृह्यन् लिखित्वा आनिष्यन्ति,
सन्धिविच्छेदं कुरु - हिमालयः, विद्यार्थी, गिरीन्द्रः, शशाङ्कः ।

अष्टमी

अष्टमी